

УДК 582

Ботаника (исследования): Сборник научных трудов. Выпуск 47 / Ин-т эксперимент. бот. НАН Беларуси – Минск: 2018. – 308 с.
ISSN 2221-9927.

В сборнике представлены оригинальные научные статьи белорусских ученых из ведущих научно-исследовательских учреждений Национальной академии наук и ВУЗов Беларуси, содержащие результаты экспериментальных исследований, теоретических и практических разработок в широком спектре направлений ботанической науки, физиологии и экологии растений.

Публикуемые в сборнике научные статьи рецензируются ведущими специалистами в области ботаники, экологии, физиологии и биохимии растений.

Редакционная коллегия:

акад. НАН Беларуси, проф. Н. А. Ламан
акад. НАН Беларуси, проф. В. И. Парфенов
д. б. н., проф. Н. Г. Аверина
к. б. н. Д. Г. Груммо
д. б. н., проф. В. В. Карпук
к. б. н. Н. А. Копылова
д. б. н. В. Н. Прохоров
к. б. н. А. В. Пугачевский
д. б. н. Г. Ф. Рыковский
д. б. н. В. В. Сарнацкий

Научные редакторы:

акад. НАН Беларуси, проф. Н. А. Ламан
акад. НАН Беларуси, проф. В. И. Парфенов

Ответственный секретарь

к. б. н. Т. А. Будкевич

ISSN 2221-9927

© ГНУ «Институт экспериментальной ботаники им. В. Ф. Купревича», 2018

© Оформление. ООО «Колорград», 2018

220072, г. Минск, ул. Академическая, 27,
Институт экспериментальной ботаники им. В. Ф. Купревича НАН Беларуси.
Факс +375 (17) 284-18-53, e-mail: nan-botany@yandex.by

А. М. МЯЛІК
**НОВЫЯ МЕСЦАЗНАХОДЖАННІ НЕКАТОРЫХ РЭДКІХ
АБАРЫГЕННЫХ І АДВЕНТЫЎНЫХ ВІДАЎ РАСЛІН
НА ТЭРЫТОРЫІ ЗАХОДНЯЙ ЧАСТКІ
БЕЛАРУСКАГА ПАЛЕССЯ**

Палескі аграрна-экалагічны інстытут НАН Беларусі, Брэст

Уводзіны. Прыродная флора любой тэрыторыі ўяўляе сабой высока дынамічную з’яву, што абумоўлена пастаянным змяненнем ліку, колькасці і распаўсюджвання асобных абарыгенных і адвентыўных відаў раслін. Гэтыя працэсы, выкліканыя як прыроднымі, так і антрапагеннымі чыннікамі, асабліва ярка праяўляюцца на тэрыторыях, ландшафты якіх значна зменены ў выніку гаспадарчай дзейнасці чалавека. Да такіх рэгіёнаў адносяцца і Беларускае Палессе – фізіка-геаграфічная правінцыя, размешчаная на поўдні Беларусі [1]. Тут, у выніку правядзення шырокамашабных меліярацыйных прац адбылося комплекснае змяненне ўсіх кампанентаў прыроды: гідраграфіі, глебавага і расліннага покрыва, рэгіянальнага мезаклімату і флоры. Развіццё апошняй характарызуецца знікненнем і скарачэннем распаўсюджвання некаторых абарыгенных, а таксама ростам колькасці новых адвентыўных відаў, што праяўляецца ў яе антрапагеннай трансфармацыі [2].

У сувязі з вышэйказаным вызначаецца актуальнасць і мэта дадзенай працы – прывесці новыя звесткі адносна распаўсюджвання некаторых рэдкіх і ахоўваемых абарыгенных, а таксама адвентыўных відаў раслін на тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся.

Матэрыялы і метады даследавання. Матэрыяламі для напісання дадзенай працы з’яўляюцца вынікі ўласных фларыстычных даследаванняў, праведзеных на тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся (Брэсцкая, захад Гомельскай і поўдзень Мінскай вобласцей) на працягу 2016–2018 гг. Даследаванні праводзіліся пераважна маршрутным метадам як у межах натуральных экасістэм, адносна слаба закранутых антрапагенным уздзеяннем, так і на трансфармаваных гаспадарчай дзейнасцю чалавека тэрыторыях (паселішчы і іх ваколіцы, транспартныя камунікацыі, смеццезвалкі, пустыкі і г. д.). Усе віды раслін, знаходкі якіх выклікалі пэўную цікавасць, збіраліся ў гербарый. Іх вызначэнне выконвалася як у палявых, так і камеральных умовах з дапамогай спецыяльных даведнікаў і вызначальнікаў раслін [3–9].

Вынікі і іх абмеркаванне. Усяго дзякуючы праведзеным фларыстычным даследаванням было сабрана больш 4000 гербарных узораў раслін, што дазваляе ўдакладніць сучасны стан некаторых раней вядомых папуляцый рэдкіх абарыгенных відаў, прывесці новыя, а таксама атрымаць дадатковыя звесткі аб распаўсюджванні шэрагу заносных відаў. Ніжэй прыводзіцца альфабэтны пералік новых фларыстычных знаходак і іх кароткая характарыстыка, якая ўключае апісанне геаграфічных каардынат месцазнаходжанняў, умовы вырасцання раслін і час знаходкі. Для апісання месцаў вырасцання раслін выкарыстаны наступныя скарачэнні і ўмоў-

ныя абзначэнні: в. – вёска, вак. – ваколіцы, вдсх. – вадасховішча, вул. – вуліца, г. – горад, З – захад, кан. – канал, км – кіламетр, пас. – пасёлак, Пд – поўдзень, Пн – поўнач, р. – рака, р-н – раён, У – усход, чыг. ст. – чыгуначная станцыя. Лацінскія назвы раслін прыводзяцца згодна інфармацыйна-пошукавай сістэме Місурыйскага батанічнага саду «Tropicos» [10], беларускія – згодна фларыстычным і энцыклапедычным выданням, якія ўтрымліваюць адпаведныя звесткі [7–9, 11].

Actaea spicata L. – Варанец коласападобны

Бярозаўскі р-н, в. Пескі, 5,9 км на ПдУ, заказнік «Хаваншчына» (52°29'40.0"N 25°17'01.6"E); дуброва грабава-ляшчынавая; 01.06.2017. (*Дадзены адносна рэдкі для поўдня Беларусі від сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся*).

Adoxa moschatellina L. – Адокса мускусная

Бярозаўскі р-н, в. Пескі, 6,1 км на ПнУ, заказнік «Хаваншчына» (52°33'43.0"N 25°14'40.6"E); дуброва грабавая; 01.06.2017. (*У межах Беларускага Палесся від сустракаецца даволі рэдка пераважна ў паўночнай частцы*).

Alchemilla acutiloba Opiz – Гусялапка востралопасцевая

Івацэвіцкі р-н, в. Нягачава, вак. чыг. ст. Косава-Палескае (52°39'05.3"N 25°13'22.3"E); рознатраўная лугавіна каля чыгуначных пугей; 06.07.2018. (*Гэты рэдкі ў Беларускім Палессі від знаходзіцца на паўднёвай мяжы арэала*).

Alchemilla hirsuticaulis H. Lindb. – Гусялапка шурпатасябловая

Івацэвіцкі р-н, в. Прыбарава, 0,7 км на ПдЗ, даліна р. Шчара (52°52'44.9"N 25°31'18.2"E); травяністая апушка зараснікаў хмызнякоў; 01.07.2018. (*У заходняй частцы Беларускага Палесся від знаходзіцца на паўднёвай мяжы арэала, сустракаецца рэдка*).

Alchemilla monticola Opiz – Гусялапка горная

Івацэвіцкі р-н, в. Вулька Целяханская, 3. вак. (52°32'37.4"N 25°52'17.4"E); вільготная рознатраўная лугавіна; 01.08.2018. (*У межах разглядаемай тэрыторыі від знаходзіцца на паўднёвай мяжы арэала, сустракаецца вельмі рэдка*).

Allium angulosum Pursh – Цыбуля вуглаватая

Лунінецкі р-н, г. Мікашэвічы, 4,5 км на ПнЗ (52°14'33.0"N 27°25'21.3"E); травяністыя схілы адвалаў кар'ера па здабычы граніта; 08.07.2018. (*У Беларускім Палессі знаходзіцца на заходняй мяжы арэала, сустракаецца даволі рэдка толькі на ўсходзе тэрыторыі*).

Allium ursinum L. – Цыбуля мядзведжая

Бярозаўскі р-н, в. Пескі, 6,1 км на ПнУ, заказнік «Хаваншчына» (52°33'43.0"N 25°14'40.6"E); дуброва грабава-ляшчынавая; 01.06.2017.

Івацэвіцкі р-н, в. Корачын, 1,3 км на ПдЗ, заказнік «Хаваншчына» (52°33'06.9"N 25°19'28.0"E); дуброва грабавая; 01.06.2017. (*Гэты ахоўваемы від [12] сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся*).

Angelica palustris (Besser) Hoffm. – Дуднік балотны

Івацэвіцкі р-н, в. Выганашчы, 4,5 км на ПнУ, заказнік «Выганашчанскае» (52°38'16.8"N 25°58'33.1"E); рознатраўная лугавіна на мінеральным

вострове сярод балот; 19.08.2018. (*Дадзены рэдкі ахоўваемы від [12] для заходняй часткі Беларускага Палесся і Брэсцкай вобласці прыводзіцца ўпершыню*).

Arabis sagittata (Bertol.) DC. – Разуха стрэлападобная

Кобрынскі р-н, пас. Арэхаўскі, 4,3 км на ПнЗ, заказнік «Дзівін-Вялікі Лес» (52°01'37.7"N 24°36'02.6"E); блакітніцава-рознатраўная паляна ў змяшаным лесе, на пароях дзіка; 09.06.2016. (*У межах Беларускага Палесся від сустракаецца даволі рэдка*).

Armeria vulgaris Willd. – Армерыя звычайная

Драгічынскі р-н, в. Перкавічы, ПнУ вак. (52°10'58.2"N 25°03'58.1"E); травяністыя месцы сярод хмызнякоў; 21.08.2018.

Іванаўскі р-н, г. Іванава, перавулак Прамысловы (52°07'51.3"N 25°33'47.1"E); травяністы схіл чыгуначнага насыпу; 09.05.2018.

Івацэвіцкі р-н, в. Нячачава, чыг. ст. Косава-Палескае (52°39'15.7"N 25°13'38.2"E); жвіровы схіл чыгуначнага насыпу; 06.07.2018.

Кобрынскі р-н, в. Гарадзец, 3,4 км на ЗПдЗ (52°11'41.1"N 24°42'45.1"E); умерана-вільготная рознатраўная лугавіна; 10.06.2017. (*Атрыманьня звесткі дазваляюць удакладніць сучаснае распаўсюджванне дадзенага адносна рэдкага віду, які ў межах заходняй часткі Беларускага Палесся знаходзіцца на ўсходняй мяжы арэала*).

Arnica montana L. – Купальнік горны

Бярозаўскі р-н, в. Рэчыца, 3,8 км на ПнЗ (52°35'19.9"N 25°05'27.0"E); прасека ў сасновым лесе; 02.06.2018.

Івацэвіцкі р-н, в. Вулька Целяханская, 2,5 км на ПнПнУ (52°33'52.3"N 25°52'51.2"E); сасняк зеленамошны; 09.07.2017.

Кобрынскі р-н, в. Камень, 3,5 км на ПдЗ (52°12'07.7"N 24°30'40.4"E); сасняк бярозава-верасовы; 16.10.2018.

Пружанскі р-н, в. Хамно, 2,0 км на У (52°26'16.6"N 24°25'13.0"E); сасняк рознатраўны; 29.06.2018. (*Для тэрыторыі Кобрынскага р-на гэты ахоўваемы від [12], які ў Палессі знаходзіцца на паўднёвай мяжы арэала, згадваецца ўпершыню*).

Arnoseris minima (L.) Schweigg. et Körte – Арназерыс малы

Брэсцкі р-н, в. Вялікія Радванічы, 2 км на ПдПдЗ (52°00'19.6"N 24°01'20.8"E); апушка сухога сасняка на мяжы з абложным полем; 12.05.2018. (*У межах Беларускага Палесся від знаходзіцца на ўсходняй мяжы арэала, сустракаецца тут даволі рэдка ў заходняй частцы*).

Artemisia austriaca Jacq. – Палын аўстрыйскі

Івацэвіцкі р-н, в. Гічыцы, 0,9 км на ПдЗ (52°39'45.1"N 25°24'58.2"E); травяністая апушка змяшанага лесу, каля дарогі; 11.08.2018. (*Гэты адносна рэдкі адвентыўны від для тэрыторыі Івацэвіцкага р-на згадваецца ўпершыню*).

Aruncus dioicus (Walter) Fernald – Валжанка двухдомная

Кобрынскі р-н, в. Рэчыца, 7 км на ПнЗ (52°25'59.9"N 24°24'20.0"E); сярэднеўзростава дуброва з дамешкам ліпы і граба; 29.06.2018. (*Для тэрыторыі Кобрынскага р-на дадзены ахоўваемы від [12] прыводзіцца ўпершыню. У межах Беларускага Палесся ў натуральных умовах сустракаецца толькі на паўночным захадзе тэрыторыі*).

Batrachium aquatile (L.) Dumort. – Шаўкоўнік вадзяны
Івацэвіцкі р-н, в. Ёлкі, 0,3 км на Пн (52°40'00.9"N 25°23'37.8"E); у меліярагатыўным канале, суцэльным покрывам; 20.05.2018. (Дадзены адносна рэдка від сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі. Уключаны ў спіс дзікарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Беларусі [12], якія патрабуюць прафілактычнай аховы).

Betula obscura Kotula – Бяроза цёмнакарая
Івацэвіцкі р-н: в. Вулька Целяханская, 1,7 км на ПнУ (52°32'42.2"N 25°53'57.1"E); саснова-бярозавы лес, каля дарогі; 10.08.2016. (У Беларускай Палессі від сустракаецца даволі рэдка, пераважна ў яго заходняй і цэнтральнай частцы).

Bromus squarrosus L. – Кастрэц растапыраны
Бярозаўскі р-н, в. Бронная Гара, чыг. ст (52°36'27.4"N 25°05'50.4"E); на схіле чыгуначнага насыпу; 02.06.2018. (Для заходняй часткі Беларускага Палесся з'яўляецца рэдка заносным відам прымеркаваным да чыгуначных шляхоў).

Cardaria draba (L.) Desv. – Сардэчніца крупкападобная
Івацэвіцкі р-н, г. Івацэвічы, вул. Базарная, вак. чыг. ст. (52°42'25.6"N 25°20'21.3"E); травяністая пустка; 30.05.2017.

Івацэвіцкі р-н, в. Няхачава, чыг. ст. Косава-Палескае (52°39'00.6"N 25°13'08.9"E); каля чыгуначных пуцей; 30.05.2017. (Дадзены рэдка адвентывы від для тэрыторыі Івацэвіцкага р-на прыводзіцца ўпершыню, на захадзе Беларускага Палесся сустракаецца каля чыгуначных шляхоў).

Carex flacca Schreb. – Асака павіслая
Пінскі р-н, в. Шпанаўкі, 7 км на ЗПдЗ, заказнік «Ярута» (52°20'27.8"N 25°49'20.6"E); рознатраўная паляна на краю ляснога балота, на дзярнова-карбанатнай глебе; 02.06.2017. (У Беларускай Палессі знаходзіцца на заходняй мяжы арэала, уключаны ў спіс дзікарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Рэспублікі Беларусь [12], якія патрабуюць прафілактычнай аховы).

Centaurea dealbata Willd. – Васілёк падбелены
Драгічынскі р-н, в. Юзэфіны, 0,5 км на Пн (52°12'56.0"N 25°15'57.7"E); апушка рознатраўнага сасняка, здзічэлы; 02.06.2018. (У адзначаным месцазнаходжанні гэты шырока распаўсюджаны дэкаратыўны від паспяхова натуралізаваўся, што паказвае на яго магутны інвазійны патэнцыял).

Chamaedaphne calyculata (L.) Moench – Балотны мірт звычайны
Ганцавіцкі р-н, в. Хатынічы, 5 км на ПнПнЗ, заказнік «Падвлякі Мох» (52°40'04.7"N 26°19'17.4"E); сасняк багуновы на верхавым балоце; 27.05.2018.

Ганцавіцкі р-н, в. Чудзін, 4,4 км на Пд, заказнік «Борскі» (52°41'11.1"N 26°58'21.5"E); сасняк багуновы на верхавым балоце; 08.07.2018. (У Беларускай Палессі знаходзіцца на паўднёвай мяжы арэала, сустракаецца рэдка на поўначы тэрыторыі).

Corydalis cava Schweigger et Korte – Чубатка пустая
Івацэвіцкі р-н, в. Выганашчы, 5 км на УПнУ, заказнік «Выганашчанскае» (52°38'12.4"N 26°00'22.5"E); цяністы шырокалісцевы лес; 06.05.2016. (Дадзены рэдка ахоўваемы від [12] сустракаецца даволі рэдка на ўсёй тэрыторыі Беларускага Палесся).

Cyripedium calceolus L. – Венерын чаравічак сапраўдны
Пінскі р-н, в. Шпанаўкі, 7 км на ЗПДЗ, заказнік «Ярута» (52°20'27.8"N 25°49'20.6"E); грабняк з дамешкам дуба і елкі; 02.06.2017. (*У межах заходняй часткі Беларускага Палесся дадзены ахоўваемы від [12] сустракаецца зрэдку пераважна на паўднёвым захадзе тэрыторыі*).

Dactylis polygama Horv. – Купкоўка шматшлюбная

Бярозаўскі р-н, в. Пескі, 6,3 на ПдУ, заказнік «Хаваншчына» (52°29'34.0"N 25°17'11.7"E); сасняк рознатраўны з дамешкам дуба; 01.06.2017.

Пінскі р-н, в. Шпанаўкі, 7 км на ЗПДЗ, заказнік «Ярута» (52°20'27.8"N 25°49'20.6"E); грабняк з дамешкам дуба і елкі; 02.06.2017. (*Дадзены від сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся, знаходзіцца тут на паўночна-ўсходняй мяжы арэала*).

Dactylorhiza majalis (Rchb. f.) P.F. Hunt et Summerh. – Пальчаткарэннік майскі

Івацэвіцкі р-н, в. Нячачава, 3 вак. (52°38'30.2"N 25°12'10.5"E); вільготная рознатраўная лугавіна; 20.05.2018.

Маларыцкі р-н, в. Лешніца, 3 вак. (51°57'01.5"N 24°00'31.5"E); прыдарожная лугавіна; 29.05.2018. (*У межах даследуемай тэрыторыі дадзены ахоўваемы від [12] знаходзіцца на ўсходняй мяжы арэала, сустракаецца даволі рэдка*).

Daphne mezereum L. – Ваўчаягада звычайная

Бярозаўскі р-н, в. Пескі, 6,1 км на ПнУ, заказнік «Хаваншчына» (52°33'43.0"N 25°14'40.6"E); дуброва грабава-ляшчынавая; 01.06.2017.

Івацэвіцкі р-н, в. Корачын, 1,3 км на ПдЗ, заказнік «Хаваншчына» (52°33'06.9"N 25°19'28.0"E); дуброва грабавая; 01.06.2017. (*У межах Беларускага Палесся дадзены рэдкі від знаходзіцца на паўднёвай мяжы арэала. Уключаны ў спіс дыкарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Беларусі [12], якія патрабуюць прафілактычнай аховы*).

Dentaria bulbifera L. – Зубніца клубняносная

Бярозаўскі р-н, в. Пескі, 5,9 км на ПдУ, заказнік «Хаваншчына» (52°29'40.0"N 25°17'01.6"E); дуброва грабава-ляшчынавая; 01.06.2017.

Івацэвіцкі р-н, в. Корачын, 1,3 км на ПдЗ, заказнік «Хаваншчына» (52°33'06.9"N 25°19'28.0"E); дуброва грабавая; 01.06.2017.

Пінскі р-н, в. Шпанаўкі, 7,9 км на ЗПДЗ, заказнік «Ярута» (52°20'21.7"N 25°48'37.8"E); дуброва ялова-грабавая; 02.06.2017. (*Гэты ахоўваемы від [12] сустракаецца зрэдку на ўсёй тэрыторыі Беларускага Палесся*).

Dianthus stepocalyx Juz. – Гваздзік вузкачашачны

Кобрынскі р-н, в. Гарадзец, 3,4 км на ЗПДЗ (52°11'41.1"N 24°42'45.1"E); травяністая апушка змяшанага лесу; 10.06.2017. (*Дадзены від сустракаецца даволі рэдка ў паўднёвай частцы Беларускага Палесся, знаходзіцца на паўночнай мяжы арэала*).

Dryochloa sylvatica (Poll.) Holub – Ляснянка лясная

Івацэвіцкі р-н, в. Корачын, 1,3 км на ПдЗ, заказнік «Хаваншчына» (52°33'06.9"N 25°19'28.0"E); дуброва грабавая; 01.06.2017. (*На тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся дадзены рэдкі ахоўваемы від [12] сустракаецца пераважна на поўначы тэрыторыі*).

Erechtites hieracifolia (L.) Raf. ex DC. – Эрэхцітэс ястрабковалісты

Маларыцкі р-н, в. Арэхава, 5 км на З, заказнік «Арэхаўскі» (51°38'49.4"N 23°53'14.8"E); прасека праз змяшаны лес; 18.09.2016.

Пінскі р-н, в. Вялікая Вулька, 3,6 км на ЗПдЗ (52°00'25.1"N 25°55'44.2"E); высечка ў чорнаальховым лесе; 15.08.2017.

Пінскі р-н, в. Ізін, 1,2 км на Пд, заказнік «Ізін» (52°02'13.3"N 25°55'48.5"E); высечка на месцы дубровы; 15.08.2017. (*Прыведзеныя месцазнаходжанні дадзенага інвазіўнага віда [13] паказваюць яго даволі шырокае распаўсюджванне на поўдні Беларусі*).

Eryngium planum L. – Сінегаловік плоскалісты

Столінскі р-н, в. Беражное, 1 км на У, даліна р. Гарынь (51°59'30.9"N 27°00'44.8"E); травяністы схіл берагавой тэрасы; 03.09.2017.

Столінскі р-н, в. Лісавічы, 0,2 км на Пд, даліна р. Гарынь (52°02'02.4"N 27°08'53.7"E); сухая лугавіна каля дарогі; 26.09.2016. (*У межах Беларускага Палесся дадзены від знаходзіцца на паўночнай мяжы арэала, сустракаецца пераважна ў паўднёвай частцы*).

Filipendula vulgaris Moench – Вятроўнік звычайны

Драгічынскі р-н, в. Падлессе 1,4 км на ПнЗ (52°11'29.9"N 24°45'03.2"E); вільготная лугавіна каля чыгуначнага насыпу; 10.06.2017.

Кобрынскі р-н, в. Гарадзец, 5,0 км на УПдУ (52°11'34.2"N 24°44'23.8"E); апушка дубровы; 10.06.2017. (*Дадзены від з'яўляецца даволі рэдкім у цэнтральнай частцы Беларускага Палесся, дзе ўтварае лакальную дыз'юнкцыю*).

Galega orientalis Lam. – Казлятнік усходні

Бярозаўскі р-н, в. Пескі, ПнУ вак. (52°32'37.0"N 25°12'41.0"E); травяністыя месцы каля дарогі; 01.06.2017. (*Для тэрыторыі Бярозаўскага р-на і цэнтральнай часткі Беларускага Палесся гэты рэдкі заносны від прыводзіцца ўпершыню*).

Genista germanica L. – Жаўтазель германскі

Пінскі р-н, в. Грады, 1,4 км на ПнЗ, заказнік «Ермакі» (52°12'18.1"N 26°19'16.8"E); сухая лугавіна каля чыгуначных пуцей; 12.06.2017. (*На тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся дадзены рэдкі ахоўваемы від [12] знаходзіцца на паўночнай мяжы арэала*).

Geranium sibiricum L. – Герань сібірская

Ганцавіцкі р-н, г. Ганцавічы, вул. Чырвонаармейская, чыг. ст. (52°45'23.8"N 26°26'14.3"E); каля чыгуначных пуцей; 08.07.2018.

Лунінецкі р-н, г. Лунінец, вул. Вакзальная, вак. чыг. ст. (52°14'49.5"N 26°48'26.5"E); на чыгуначных пуцях; 01.08.2016. (*Дадзены адвентыўны від з'яўляецца даволі рэдкім для тэрыторыі Беларускага Палесся*).

Gladiolus imbricatus L. – Шпажнік чарапіцавы

Івацэвіцкі р-н, в. Нягачава, ПнУ вак. (52°39'16.6"N 25°13'44.5"E); блакітнава-рознаграўная лугавіна; 07.07.2017. (*Гэты рэдкі ахоўваемы від [12] сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі Беларускага Палесся*).

Gnaphalium rossicum Kirp. – Сушаніца руская

Столінскі р-н, в. Беражное, 1 км на У, паромная пераправа праз р. Гарынь (51°59'30.9"N 27°00'44.8"E); на рачным алювіі; 03.09.2017. (*У дасле-*

дзельным рэгіёне з'яўляецца рэдкім відам, які знаходзіцца на заходняй мяжы арэала).

Gratiola officinalis L. – Аўран лекавы

Петрыкаўскі р-н, г. Петрыкаў, 2,5 км на ПдПДУ, даліна р. Прыпяць (52°06'16.2"N 28°30'40.3"E); на рачным алювіі; 10.09.2017.

Столінскі р-н, в. Кароцічы, даліна р. Сцвіга (52°00'19.6"N 27°32'59.9"E); пясчаны бераг ракі; 03.09.2017. (У межах заходняй часткі Беларускага Палесся дадзены від сустракаецца зрэдку пераважна на поўдні тэрыторыі).

Hepatica nobilis Mill. – Пералеска высакародная

Кобрынскі р-н, в. Рэчыца, 7 км на ПнЗ (52°25'59.9"N 24°24'20.0"E); дуброва з дамешкам ліпы і граба; 29.06.2018. (На захадзе Беларускага Палесся з'яўляецца адносна рэдкім відам, які сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі. Уключаны ў спіс дзікарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Беларусі, якія патрабуюць прафілактычнай аховы) [12].

Heraclеum sosnowskyi Manden. – Баршчэўнік Сасноўскага

Брэсцкі р-н, в. Камяніца Жыравецкая, Пд вак. (52°03'29.7"N 23°49'21.9"E); абочына дарогі; 10.07.2018.

Івацэвіцкі р-н, в. Ёлкі, цэнтральная частка (52°39'52.6"N 25°23'26.8"E); травяністыя месцы каля дарогі; 07.07.2017. (На тэрыторыі Беларускага Палесся гэты інвазіўны від [13] спарадычна сустракаецца на ўсёй тэрыторыі).

Herniaria polygata J. Gay – Галадок шматшлюбны

Петрыкаўскі р-н, г. Петрыкаў, 2,5 км на ПдПДУ, даліна р. Прыпяць (52°06'16.2"N 28°30'40.3"E); на рачным алювіі; 10.09.2017. (У межах Беларускага Палесся дадзены від знаходзіцца на заходняй мяжы арэала, сустракаецца зрэдку на ўсходзе тэрыторыі).

Huręicum tetrapterum Fr. – Святаяннік чатырохкрылы

Кобрынскі р-н, пас. Арэхаўскі, 8 км на ПнЗ, на мяжы з заказнікам «Дзівін-Вялікі Лес» (52°02'53.2"N 24°36'21.6"E); вільготная лугавіна, сярод хмызнякоў; 07.06.2016. (Гэты рэдкі ахоўваемы від [12] у Беларускай Палессі сустракаецца толькі на захадзе тэрыторыі).

Hyssopus officinalis L. – Ісоп лекавы

Лунінецкі р-н, г. Лунінец, вул. Чыгуначная (52°14'19.4"N 26°48'12.7"E); на краю тратуара, здзіцэлы; 02.08.2017. (Прыведзеныя звесткі пацвярджаюць магчымасць натуралізацыі дадзенага віду ва ўмовах поўдня Беларусі).

Impatiens glandulifera Royle – Бальзаміна залознікавая

Жыткавіцкі р-н, г. Жыткавічы, вак. вул. Пралетарская (52°13'12.5"N 27°52'14.6"E); апушка вільготнага чорнаальшаніка; 26.09.2016.

Impatiens parviflora DC. – Бальзаміна дробнакветкавая

Брэсцкі р-н, г. Брэст, вул. Маскоўская, парк Воінаў-інтэрнацыяналістаў (52°06'01.7"N 23°46'33.6"E); сухі сасняк, суцэльным покрывам; 29.08.2018.

Івацэвіцкі р-н, г. Івацэвічы, вул. 70 год Кастрычніка, парк Перамогі (52°42'10.1"N 25°20'08.3"E); апушка чорнаальшаніка; 13.07.2016. (На тэрыторыі Беларускага Палесся гэты інвазіўны від [13] спарадычна сустракаецца на ўсёй тэрыторыі).

- Iris sibirica* L. – Касач сібірскі
Івацэвіцкі р-н, в. Вулька Целяханская, 2,5 км на ПнПнУ (52°33'50.4"N 25°52'08.5"E); акраіна травянога балота; 09.07.2017.
- Кобрынскі р-н, в. Гарадзец, 5,0 км на УПдУ (52°11'34.2"N 24°44'23.8"E); умерана ўвільготненная лугавіна на краю дубровы; 10.06.2017.
- Пінскі р-н, в. Грады, 1,5 км на ПнЗ, заказнік «Ермакі» (52°12'23.7"N 26°19'32.6"E); травяністы схіл чыгуначнага насыпу; 12.06.2017.
- Пінскі р-н, в. Шпанаўкі, 7,6 км на ЗПдЗ, заказнік «Ярута» (52°20'26.6"N 25°48'53.0"E); травяністая паляна сярод ельніка; 02.06.2017. (*У Беларускай Палессі дадзены ахоўваемы від [12] сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі*).
- Juncus atratus* Krock. – Сіт чорны
Кобрынскі р-н, в. Гарадзец, 5,0 км на УПдУ (52°11'34.2"N 24°44'23.8"E); умерана ўвільготненная лугавіна на краю дубровы; 10.06.2017. (Даволі рэдкі від)
- Jurinea cyanoides* Rchb. – Нагалаватка васільковая
Лунінецкі р-н, в. Сінкевічы, могілкі (52°12'57.7"N 27°15'17.6"E); сасняк рознатраўны; 08.07.2018. (*Гэты даволі рэдкі для Беларускага Палесся від сустракаецца тут пераважна ў усходняй частцы. Уключаны ў спіс дзікарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Беларусі [12], якія патрабуюць прафілактычнай аховы*).
- Lathyrus niger* (L.) Bernh. – Чына чорная
Салігорскі р-н, в. Баравая, даліна р. Лань (52°40'53.3"N 27°04'43.7"E); рознатраўная апушка ў дуброве грабавай на пячаных дзюнах; 08.07.2018. (Для Салігорскага р-на від згадваецца ўпершыню, у межах Беларускага Палесся знаходзіцца на паўднёвай мяжы арэала).
- Limosella aquatica* L. – Лужніца вадзяная
Столінскі р-н, в. Беражное, 1 км на У, паромная пераправа праз р. Гарынь (51°59'30.9"N 27°00'44.8"E); на рачным алювіі; 03.09.2017. (*На захадзе Беларускага Палесся дадзены від сустракаецца пераважна на ўсходзе тэрыторыі*).
- Linum catharticum* L. – Лён слабільны
Маларыцкі р-н, в. Арэхава, ПнЗ вак., заказнік «Арэхаўскі» (51°38'19.0"N 23°56'06.6"E); абочына лугавой дарогі; 18.09.2016. (*Гэты нешматлікі від сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся*).
- Listera ovata* (L.) R.Br. – Тайнік яйкападобны
Бярозаўскі р-н, в. Пескі, 5,9 км на ПдУ, заказнік «Хаваншчына» (52°29'40.0"N 25°17'01.6"E); дуброва грабава-ляшчынавая; 01.06.2017.
- Пінскі р-н, в. Грады, 1,6 км на ПнЗ, заказнік «Ермакі» (52°12'27.0"N 26°19'26.6"E); бярозава-вербавае дробналессе; 12.06.2017.
- Пінскі р-н, в. Шпанаўкі, 7 км на ЗПдЗ, заказнік «Ярута» (52°20'27.8"N 25°49'20.6"E); рознатраўная паляна на краю ляснога балота, на дзярнова-карбанатнай глебе; 02.06.2017. (*Дадзены адносна рэдкі ахоўваемы від [12] сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі Беларускага Палесся*).

Lunaria annua L. – Луннік аднагадовы
Брэсцкі р-н, в. Скокі, 1,9 км на ЗПнЗ, заказнік «Бугскі» (52°10'09.2"N 23°36'03.1"E); цяністы шырокалісцевы лес, здзічэлы; 05.05.2016.

Бярозаўскі р-н, г. Бяроза, вак. вул. Юнацтва (52°32'47.0"N 24°57'49.9"E); у межах ахоўнай лесапаласы з дуба чырвонага каля чыгункі, здзічэлы; 16.05.2016. (*У прыведзеных месцазнаходжаннях адзначаны факты паспяховай натуралізацыі дадзенага прадстаўніка*).

Lunaria rediviva L. – Луннік ажывальны

Івацэвіцкі р-н, в. Выганашчы, 5 км на УПнУ, заказнік «Выганашчанскае» (52°38'12.4"N 26°00'22.5"E); цяністы шырокалісцевы лес; 06.05.2016. (*На тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся вядомы адзінкавыя месцы вырасцання гэтага ахоўваемага віда [12]*).

Lythrum hyssopifolia L. – Чальчак ісопалісты

Брэсцкі р-н, в. Хабы, 1,2 км на ПдЗ (52°07'14.5"N 23°53'56.1"E); на гліністых пясках у вільготнай западзіне; 15.08.2018. (*У межах Беларускага Палесся дадзены рэдкі від сустракаецца на паўночнай мяжы арэала. Уключаны ў спіс дзікарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Рэспублікі Беларусь [12], якія патрабуюць прафілактычнай аховы*).

Mahonia aquifolium (Pursh) Nutt. – Магонія падубалістая

Брэсцкі р-н, г. Брэст, вул. Маскоўская, парк Воінаў-інтэрнацыяналістаў (52°06'00.1"N 23°46'34.9"E); сасняк рознатраўны, шматлікая парасль насеннага паходжання; 23.10.2018. (*Прыведзеныя звесткі паказваюць, што гэты прадстаўнік культурнай флоры здольны да натуралізацыі ва ўмовах паўднёва-заходняй часткі Беларусі і праяўляе інвазіўныя ўласцівасці*).

Narcissus poeticus L. – Нарцыс паэтычны

Іванаўскі р-н, г. Іванава, вул. Чапаева, вак. чыг. ст. (52°07'45.0"N 25°33'54.6"E); травяністы месцы, здзічэлы; 09.05.2018. (*У адзначаным месцазнаходжанні дадзены шырока распаўсюджаны прадстаўнік культурнай флоры паспяхова натуралізаваўся і здольны да далейшага распаўсюджвання*).

Ophioglossum vulgatum L. – Вужоўнік звычайны

Івацэвіцкі р-н, в. Прыбарава, 0,7 км на ПдЗ, даліна р. Шчара (52°52'44.5"N 25°31'19.8"E); вільготная лугавіна каля выхаду крыніцы; 22.06.2018.

Пінскі р-н, в. Грады, 1,6 км на ПнЗ, заказнік «Ермакі» (52°12'27.0"N 26°19'26.6"E); бярозава-вербавае дробналессе; 12.06.2017.

Пінскі р-н, в. Шпанаўкі, 7 км на ЗПдЗ, заказнік «Ярута» (52°20'27.8"N 25°49'20.6"E); рознатраўная паляна на краю ляснога балота, на дзярнова-карбанатнай глебе; 02.06.2017. (*Гэты адносна рэдкі від сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся. Уключаны ў спіс дзікарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Рэспублікі Беларусь [12], якія патрабуюць прафілактычнай аховы*).

Oporordium asanthium L. – Татарнік калючы

Брэсцкі р-н, г. Брэст, вул. Кастычніцкая (52°05'29.9"N 23°42'51.7"E); зараснікі хмызнякоў каля чыгункі; 06.06.2018.

Іванаўскі р-н, г. Іванава, вул. Чапаева, вак. чыг. ст. (52°07'48.6"N 25°33'15.1"E); на чыгуначным палатне; 09.05.2018. (*У межах заходняй*

часткі Беларускага Палесся дадзены заносны від сустракаецца даволі рэдка).

Parthenocissus quinquefolia Planch. – Дзявочы вінаград пяцілісточкавы Кобрынскі р-н, в. Аніскавічы, 3 вак. (52°07'37.1"N 24°42'30.7"E); прыдарожныя зараснікі хмызняку; 09.09.2016.

Лунінецкі р-н, г. Мікашэвічы, 4,5 км на ПнЗ (52°14'33.0"N 27°25'21.3"E); на схілах адвалаў кар'ера па здабычы граніта; 08.07.2018. (*Гэты інвазіўны від [13] сустракаецца спарадычна па ўсёй тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся*).

Phragmites altissimus (Benth.) Mabilie – Трыснёг высокі

Кобрынскі р-н, г. Кобрын, 3 вак. (52°12'30.0"N 24°17'35.8"E); на дамбах ачышчальных збудаванняў і ў адстойных сажалках; 31.08.2018. (*Дадзены інвазіўны від [13], пакуль даволі рэдка для поўдня Беларусі, для Кобрынскага р-на прыводзіцца ўпершыню*).

Phytolacca acinosa Roxb. – Лаканос ягадны

Бярозаўскі р-н, в. Перасудавічы, 3,4 км на ПнПнУ (52°27'08.7"N 25°07'31.3"E); чорнаальшанік, суцэльныя зараснікі, здзіцэлы; 11.08.2018.

Драгічынскі р-н, в. Юзэфіны, 0,5 км на Пн (52°12'56.0"N 25°15'57.7"E); апушка сухога сасняка, здзіцэлы; 02.06.2018.

Кобрынскі р-н, в. Камень, 3,6 км на ПдЗ (52°12'04.3"N 24°30'44.6"E); сасняк зеленамошны, здзіцэлы; 16.10.2018. (*Прыведзеныя факты паказваюць, што гэты прадстаўнік культурнай флоры ў межах заходняй часткі Беларускага Палесся зодольны да натуралізацыі і распаўсюджвання ў межах натуральных экасістэм*).

Platanthera chlorantha (Custer) Rechb. – Чараўнік зеленакветкавы

Бярозаўскі р-н, в. Пескі, 6,3 на ПдУ, заказнік «Хаваншчына» (52°29'34.0"N 25°17'11.7"E); сасняк рознатраўны з дамешкам дуба; 01.06.2017.

Пінскі р-н, в. Шпанаўкі, 7,5 км на ЗПдЗ, заказнік «Ярута» (52°20'33.5"N 25°48'53.0"E); дуброва грабавая; 02.06.2017. (*Гэты ахоўваемы від [12] у межах Беларускага Палесся сустракаецца даволі рэдка па ўсёй тэрыторыі*).

Polemonium caeruleum L. – Сінюха блакітная

Бярозаўскі р-н, в. Пескі, 6,1 км на ПнУ, заказнік «Хаваншчына» (52°33'43.0"N 25°14'40.6"E); апушка змешана-шырокалісцевага лесу; 01.06.2017. (*На даследуемай тэрыторыі дадзены від сустракаецца зрэдку пераважна ў паўночнай частцы. Уключаны ў спіс дзікарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Беларусі, якія патрабуюць прафілактычнай аховы*).

Polypodium vulgare L. – Мнаганожка звычайная

Брэсцкі р-н, в. Шчэбрын, 1,2 км на УПдУ, даліна р. Мухавец (52°05'52.0"N 23°54'45.0"E); сасняк зеленамошны; 06.07.2018.

Івацэвіцкі р-н, в. Гічыцы, 4,6 км на УПдУ (52°38'02.7"N 25°30'19.4"E); сасняк зеленамошны з дамешкам дуба; 19.11.2017.

Камянецкі р-н, в. Мікалаева, 0,7 км на ПнЗ (52°24'06.8"N 23°44'47.4"E); сасняк зеленамошны; 21.09.2017. (*Атрыманая звестка паказваюць больш шырокае пашырэне гэтага рэдкага ахоўвлага віда [12], які на тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся знаходзіцца на ўсходняй мяжы арэала*).

Potentilla reptans L. – Дуброўка паўзучая
Івацэвіцкі р-н, в. Няхажава ПдУ вак, чыг. ст. Косава-Палескае (52°39'06.1"N 25°13'25.1"E); травяністая западзіна каля чыгуначных пуцей; 07.07.2017. (На тэрыторыі Беларускага Палесся дадзены нешматлікі абарыгенны від сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі).

Pulsatilla patens (L.) Mill. – Сон расчынены
Ганцавіцкі р-н, в. Чудзін, 3,8 км на ПдПдУ, заказнік «Борскі» (52°41'38.1"N 26°59'19.4"E); сасняк імшысты на дзюнных пясках; 08.07.2018.

Салігорскі р-н, в. Баравая, 3,6 на ПдЗ, даліна р. Лань (52°41'03.8"N 27°04'40.7"E); апушка ў дуброве грабай на пясчаных дзюнах; 08.07.2018. (Гэты адносна рэдкі ахоўваемы від [12] сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся).

Pyrola media Sw. – Грушанка сярэдняя
Ганцавіцкі р-н, в. Крышылавічы, Пд вак., даліна р. Нача (52°52'17.6"N 26°35'36.9"E); рознатраўная апушка сасняка; 08.07.2018. (У заходняй частцы Палесся сустракаецца даволі рэдка. Уключаны ў спіс дзкарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Рэспублікі Беларусь [12], якія патрабуюць прафілактычнай аховы).

Reseda lutea L. – Рэzeda жоўтая
Пінскі р-н, г. Пінск, вак. чыг. ст. (52°07'18.5"N 26°04'52.0"E); каля чыгуначных пуцей; 12.06.2017. (У межах Беларускага Палесся дадзены адносна рэдкі адвентыўны від сустракаецца пераважна на крайнім поўдні, дзе прымеркаваны да чыгуначных шляхоў).

Rumex ucrainicus Fisch. ex Spreng. – Шчаёе ўкраінскае
Столінскі р-н, в. Беражное, 1 км на У, паромная пераправа праз р. Гарынь (51°59'30.9"N 27°00'44.8"E); на рачным алювіі; 03.09.2017. (Дадзены від уключаны ў спіс дзкарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Беларусі [12], якія патрабуюць прафілактычнай аховы. У межах заходняй часткі Беларускага Палесся сустракаецца даволі рэдка на паўднёвым захадзе).

Salix × dasyclados Wimm. – Вярба шарэцістапарасткавая
Івацэвіцкі р-н, в. Прыбарава, 0,7 км на ПдЗ, даліна р. Шчара (52°52'44.9"N 25°31'18.2"E); прыбярэжны зараснікі хмызняку; 22.06.2018. (Гэты рэдкі для Беларускага Палесся від сустракаецца тут пераважна ў паўночнай частцы, знаходзіцца на паўднёвай мяжы арэала).

Salix lapponica L. – Вярба лапландская
Івацэвіцкі р-н, в. Вулька Целяханская, 5,8 км на ПнЗ (52°34'55.9"N 25°49'02.8"E); акраіна асаковага балота; 03.06.2018.

Маларыцкі р-н, в. Арэхава, 2,3 км на З, заказнік «Арэхаўскі» (51°38'26.3"N 23°55'13.4"E); нізіннае асаковае балота; 18.09.2016. (На тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся дадзены ахоўваемы від [12] знаходзіцца паблізу паўднёвай мяжы арэала, сустракаецца даволі рэдка).

Salix myrtilloides L. – Вярба чарніцавая
Ганцавіцкі р-н, в. Чудзін, 4,4 км на Пд, заказнік «Борскі» (52°41'11.1"N 26°58'21.5"E); сасняк багуновы на верхавым балоце; 08.07.2018. (У Беларускаму Палессі дадзены ахоўваемы від [12] знаходзіцца паблізу паўднёвай мяжы арэала, сустракаецца даволі рэдка).

Salix starkeana Willd. – Вярба Старка

Драгічынскі р-н, в. Падлессе 1,4 км на ПнЗ (52°11'29.9"N 24°45'03.2"E); вільготная лугавіна каля чыгуначнага насыпу; 10.06.2017.

Пінскі р-н, в. Шпанаўкі, 7 км на ЗПДЗ, заказнік «Ярута» (52°20'27.8"N 25°49'20.6"E); рознатраўная паляна на краю ляснога балота, на дзярнова-карбанатнай глебе; 02.06.2017. (У заходняй частцы Беларускага Палесся гэты адносна рэдкі від сустракаецца спарадычна па ўсёй тэрыторыі).

Salvinia natans (L.) All. – Сальвінія плаваючая

Кобрынскі р-н, в. Брылёва, кан. Выдзерка (52°11'55.4"N 24°24'59.7"E); у русле канала суцэльным покрывам; 09.09.2016.

Кобрынскі р-н, в. Выгада, Пн вак, Дняпроўска-Бугскі кан. (52°08'50.7"N 24°42'52.9"E); у затоках каля паромнай пераправы; 09.09.2016.

Кобрынскі р-н, в. Гарадзец, Каралеўскі кан. (52°12'01.5"N 24°39'38.8"E); у русле канала каля берагоў; 09.09.2016.

Кобрынскі р-н, г. Кобрын, 3 вак., р. Мухавец (52°12'35.1"N 24°17'21.0"E), у затоках; 31.08.2018. (Прыведзеныя звесткі паказваюць, што дадзены рэдкі ахоўваемы від [12] даволі шырока распаўсюджаны ў водных экасістэмах Кобрынскага р-на).

Sanguisorba officinalis L. – Крывасмок лекавы

Пінскі р-н, в. Вялікая Вулька, 3,7 км на ЗПнЗ, заказнік «Ізін» (52°01'34,9"N 25°56'01,8" E); апушка дубровы грабава-ляшчынавай; 15.08.2017.

Пінскі р-н, в. Грады, 1,4 км на ПнЗ, заказнік «Ермакі» (52°12'18.1"N 26°19'16.8"E); сухая лугавіна каля чыгуначных пуцей; 12.06.2017. (Дадзены від уключаны ў спіс дзікарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Рэспублікі Беларусі [12], якія патрабуюць прафілактычнай аховы. У межах Беларускага Палесся сустракаецца спарадычна па ўсёй тэрыторыі).

Saxifraga tridactylites L. – Каменяломнік трохпалы

Кобрынскі р-н, пас. Арэхаўскі, 4,3 км на ПнЗ, заказнік «Дзівін-Вялікі Лес» (52°01'37.7"N 24°36'02.6"E); блакітніцава-рознатраўная паляна, на пароях дзіка; 09.06.2016. (Гэты рэдкі для Беларускага Палесся від сустракаецца ў рэгіёне на ўсходняй мяжы арэала. Уключаны ў спіс дзікарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Беларусі [12], якія патрабуюць прафілактычнай аховы.)

Scheuchzeria palustris L. – Шэйхцэрыя балотная

Ганцавіцкі р-н, в. Чудзін, 4,4 км на Пд, заказнік «Борскі» (52°41'11.1"N 26°58'21.5"E); сасняк багуновы на верхавым балоце, у западзінах; 08.07.2018. (Для тэрыторыі Ганцавіцкага р-на дадзены адносна рэдкі від, які знаходзіцца на паўднёвай мяжы арэала, прыводзіцца ўпершыню).

Silene lithuanica Zapal. – Смалёўка літоўская

Ганцавіцкі р-н, в. Востраў, 1,4 км на ПнЗ (52°52'03.1"N 26°35'48.4"E); сухая апушка сасняка каля дарогі; 08.07.2018.

Ганцавіцкі р-н, в. Чудзін, 3,8 км на ПдПдУ, заказнік «Борскі» (52°41'38.1"N 26°59'19.4"E); сасняк імшысты на дзюнных пясках; 08.07.2018.

Жыткавіцкі р-н, в. Дзядоўка, 1,6 км на ПнУ (52°14'41.4"N 27°40'05.1"E); апушка сасняка зеленамошнага; 26.09.2017.

Лунінецкі р-н, г. Мікашэвічы, 4,5 км на ПнЗ (52°14'33.0"N 27°25'21.3"E); схілы адвалаў кар'ера па здабычы граніта; 08.07.2018.

Пінскі р-н, в. Дабраслаўка, 2 км на ПДУ (52°23'34.1"N 26°16'15.4"E); сасняк зеленамошны, на прасеке; 01.08.2016. (*Від уключаны ў спіс дзікарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Беларусі [12], якія патрабуюць прафілактычнай аховы. У Беларускай Палесі сустракаецца адносна часта на ўсёй тэрыторыі*).

Stachys recta L. – Чысцік прамы

Івацэвіцкі р-н, в. Вулька Целяханская, 2,5 км км на ПнУ (52°33'53.2"N 25°54'07.4"E); прасека ў змяшаным лесе, на сухой пячанай глебе; 01.11.2016. (*Дадзены адносна рэдкі від у Беларускай Палесі знаходзіцца на паўночнай мяжы арэала. Уключаны ў спіс дзікарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Беларусі [12], якія патрабуюць прафілактычнай аховы*).

Stellaria longifolia Muhl. ex Willd. – Зоркаўка доўгалістая

Івацэвіцкі р-н, в. Выганашчы, 4,1 км на УПНУ, заказнік «Выганашчанскае» (52°37'45.2"N 25°58'31.3"E); сасняк сфагнавы; 19.08.2018. (*У Беларускай Палесі від знаходзіцца на паўднёвай мяжы пашырэння, сустракаецца даволі рэдка ў паўночнай частцы*).

Symphytum asperum Lerechín – Жывакост шурпаты

Івацэвіцкі р-н, г. Івацэвічы, вул. 40 год Кастрычніка, лесапарк (52°42'02.9"N 25°19'59.1"E); апушка змяшанага лесу, здзіцэлы; 14.05.2018. (*У адзначаным месцазнаходжанні дадзены прадстаўнік культурнай флоры паспяхова натуралізаваўся і праяўляе інвазіўныя ўласцівасці*).

Sisymbrium wolgensis M. Vieb. ex Fourq. – Гуляўнік волжскі

Драгічынскі р-н, в. Падлесце 1,4 км на ПнЗ (52°11'29.9"N 24°45'03.2"E); на чыгуначным насыпу; 10.06.2017. (*Гэты адвентыўны від у разглядаемым рэгіёне сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі, прымеркаваны да чыгуначных шляхоў*).

Teesdalia nudicaulis (L.) W.T. Aiton – Цісдалія голасцябловая

Брэсцкі р-н, в. Вялікія Радванічы, 2 км на ПдПдЗ (52°00'19.6"N 24°01'20.8"E); апушка сухога сасняка; 12.05.2018.

Пінскі р-н, в. Грады, 1,4 км на ПнЗ, заказнік «Ермакі» (52°12'18.1"N 26°19'16.8"E); разрэджаны бярэзнік на пячаным узгорку; 12.06.2017. (*У заходняй частцы Беларускай Палесі гэты адносна рэдкі від знаходзіцца на ўсходняй мяжы арэала*).

Thesium ebracteatum Hayne – Ядранец беспрыкветнікавы

Брэсцкі р-н, в. Скокі, 1,5 км на Пн (52°10'12.1"N 23°36'12.5"E); травяністая апушка шырокалісцевага лесу; 05.05.2016.

Пінскі р-н, в. Грады, 1,5 км на ПнЗ, заказнік «Ермакі» (52°12'23.7"N 26°19'32.6"E); травяністы схіл чыгуначнага насыпу; 12.06.2017. (*Дадзены рэдкі ахоўваемы від [12] у Беларускай Палесі сустракаецца спарадычна на ўсёй тэрыторыі*).

Trifolium fragiferum L. – Канюшына суніцавая

Драгічынскі р-н, в. Перкавічы, ПнУ вак. (52°10'58.2"N 25°03'58.1"E); травяністая лугавіна сярод хмызнякоў; 21.08.2018. (*У Беларускай Палесі від знаходзіцца паблізу паўночнай мяжы арэала, сустракаецца зрэдку, пераважна ў паўднёвай частцы*).

Trifolium lupinaster L. – Канюшына лубінавая
Бярозаўскі р-н, в. Бронная Гара, 1,2 км на Пд (52°35'49.1"N 25°04'59.8"E); апушка змяшанага лесу; 02.06.2018. (*У межах заходняй часткі Беларускага Палесся від знаходзіцца на паўднёвай мяжы пашырэння, сустракаецца даволі рэдка толькі на поўначы тэрыторыі*).

Ulmus pumila L. – Вяз прысадзісты
Лунінецкі р-н, пас. Палескі, Пд вак. (52°17'16.8"N 26°40'27.7"E); на чыгуначных пуцях; 01.08.2016. (*Дадзены адвентыўны від сустракаецца даволі рэдка ў паўднёвай частцы Беларускага Палесся*).

Verbascum phoeniceum L. – Дзівана фіялетава
Драгічынскі р-н, в. Падлессе, 1,4 км на ПнЗ (52°11'29.9"N 24°45'03.2"E); на чыгуначным насыпу; 10.06.2017.

Пінскі р-н, в. Шпанаўкі, 6,4 км на З (52°21'22.6"N 25°49'45.0"E); травяністая паляна сярод змяшанага лесу; 02.06.2017. (*У адзначаных месцазнаходжаннях гэты нешматлікі адвентыўны для Беларускага Палесся від знаходзіцца на паўночнай мяжы сучаснага пашырэння*).

Verbesina encelioides (Cav.) Benth. et Hook. f. ex A. Gray – Вербензіна энцэліпадобная

Івацэвіцкі р-н, в. Вулька Целяханская, 2,0 км на ПдУ (52°31'29.9"N 25°53'38.9"E); акраіна рэкультыяванай смеццезвалкі; 17.08.2017. (*Дадзены адвентыўны від для тэрыторыі Івацэвіцкага р-на і Беларусі прыводзіцца ўпершыню*).

Vicia tenuifolia Roth – Гарошак тонкалісты

Пінскі р-н, в. Шпанаўкі, 7 км на ЗПдЗ, заказнік «Ярута» (52°20'27.8"N 25°49'20.6"E); рознатраўная паляна на краю ляснога балота, на дзярнова-карбанатнай глебе; 02.06.2017. (*На захадзе Беларускага Палесся сустракаецца даволі рэдка, уключаны ў спіс дзікарослых раслін і грыбоў Чырвонай кнігі Беларусі [12], якія патрабуюць пафілактычнай аховы*).

У кожным з пералічаных вышэй месцазнаходжанняў былі сабраныя гербарныя ўзоры раслін. Усе яны перададзены для захоўвання ў Гербарый Інстытута эксперыментальнай батанікі імя В. Ф. Купрэвіча НАН Беларусі (MSK). Частка збораў захоўваецца таксама ў гербарыях Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (MSKU) і Батанічнага інстытута імя У.Л. Камарова РАН (LE). Для большасці месцазнаходжанняў ахоўваемых відаў раслін складзены ахоўныя пашпарты і абавязцельствы, перададзеныя ў Брэсцкі абласны камітэт прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя.

Высновы. У выніку праведзеных даследаванняў атрыманы дадатковыя звесткі аб 146 месцазнаходжаннях, якія дазваляюць удакладніць асаблівасці распаўсюджвання на тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся 92 відаў раслін. Сярод іх новым адвентыўным відам для флоры Беларусі з'яўляецца *Verbesina encelioides* (Cav.) Benth. et Hook. f. ex A. Gray. Упершыню для цэнтральнай і заходняй частак Беларускага Палесся (у тым ліку для Брэсцкай вобласці) прыводзіцца такі ахоўваемы від як *Angelica palustris* (Besser) Hoffm. Новым адвентыўным відам для гэтай тэрыторыі можна лічыць таксама *Galega orientalis* Lam. Шэраг відаў прыводзіцца ўпершыню для асобных адміністрацыйных раёнаў Брэсцкай вобласці: для Ганцавіцкага – *Geranium sibiricum* L. і *Scheuchzeria*

palustris L.; для Драгічынскага – *Armeria vulgaris* Willd. і *Sisymbrium wolgense* M. Bieb. ex Fourn.; для Іванаўскага – *Armeria vulgaris* Willd. і *Onopordum acanthium* L.; для Івацэвіцкага – *Artemisia austriaca* Jacq. і *Cardaria draba* (L.) Desv.; для Кобрынскага – *Arnica montana* L., *Aruncus dioicus* (Walter) Fernald і *Phragmites altissimus* (Benth.) Mabilie, для Столінскага – *Gnaphalium rossicum* Kirp. Атрыманыя вынікі дазваляюць удакладніць звесткі аб фларыстычнай рэпрэзентатывнасці некаторых запаведных тэрыторый: заказнікаў рэспубліканскага значэння «Борскі» і «Выганашчанскае», а таксама адносна такіх прыродных тэрыторый як «Ермакі», «Хаваншчына» і «Ярута», што маюць статус заказнікаў мясцовага значэння. Вынікі даследаванняў даюць таксама магчымасць ацаніць сучасны стан і распаўсюджванне некаторых відаў, якія знаходзяцца ў рэгіёне на межах арэалаў: *Armeria vulgaris* Willd., *Arnica montana* L., *Daphne mezereum* L., *Lathyrus niger* (L.) Bernh., *Polypodium vulgare* L. і шэрагу іншых. Асабліваю цікавасць уяўляюць таксама звесткі адносна распаўсюджвання некаторых інвазіўных відаў (*Erechtites hieracifolia* (L.) Raf. ex DC., *Phragmites altissimus* (Benth.) Mabilie), а таксама прадстаўнікоў культурнай флары (*Centaurea dealbata* Willd., *Phytolacca acinosa* Roxb., *Symphytum asperum* Lerechin і інш.), для якіх выяўлены факты паспяховай натуралізацыі ва ўмовах паўднёвай часткі Беларусі.

Атрыманыя звесткі могуць быць выкарыстаныя пры складанні чарговых тамоў фундаментальнага выдання «Флора Беларусі. Сасудзістыя расліны», пры падрыхтоўцы Чорнай кнігі, а таксама складанні новай Чырвонай кнігі Рэспублікі Беларусь.

Удзячнасці. Аўтар выказвае падзяку супрацоўнікам лабараторы флары і сістэматыкі раслін Інстытута эксперыментальнай батанікі імя В. Ф. Купрэвіча НАН Беларусі к.б.н. Д.В. Дубовіку і А.Н. Скуратовічу за дапамогу ў вызначэнні некаторых складаных таксонаў.

Літаратура

1. Нацыянальны атлас Беларусі / Камітэт па зямельных рэсурсах, геадэзіі і картаграфіі пры Савеце Міністраў Рэспублікі Беларусь. Мінск, 2002. 292 с.
2. Парфёнов В. И. Флора Белорусского Полесья: Современное состояние и тенденции развития. Минск, 1983. 295 с.
3. Exkursionsflora für die Gebiete der DDR und der BRD: Band 3 / begründet von Prof. Dr. Werner Rothmaler. Berlin: Volk und Wissen, 1988. 751 s.
4. Маевский П. Ф. Флора средней полосы европейской части России. 11-е изд. Москва, 2014. 635 с.
5. Определитель высших растений Беларуси / под ред. В. И. Парфёнова. Минск, 1999. 472 с.
6. Определитель высших растений Украины / Н. Д. Доброчаева, М. И. Котов, Ю. Н. Прокудин [и др.]. Киев, 1987. 548 с.
7. Флора Беларусі. Сосудистые растения: в 6 т. Т. 1. / под общ. ред. В.И. Парфёнова. Минск, 2009. 199 с.
8. Флора Беларусі. Сосудистые растения: в 6 т. Т. 2. / под общ. ред. В. И. Парфёнова. Минск, 2013. 447 с.

9. Флора Беларуси. Сосудистые растения: в 6 т. Т. 3. / под общ. ред. В. И. Парфенова. Минск, 2017. 573 с.

10. Tropicos [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.tropicos.org>. – Date of access: 14.03.2017.

11. Энциклопедия природы Беларуси : у 5 т. / пад. рэд. І. П. Шамякіна. Мінск, 1983–1986. 5 т.

12. Красная книга Республики Беларусь. Растения: редкие и находящиеся под угрозой исчезновения виды дикорастущих растений / гл. редкол. И. М. Качановский. Минск, 2015. 448 с.

13. Растения-агрессоры. Инвазионные виды на территории Беларуси / Д.В. Дубовик и др. Минск, 2017. 192 с.

А. М. МЯЛІК

НОВЫЯ МЕСЦАЗНАХОДЖАННІ НЕКАТОРЫХ РЭДКІХ АБАРЫГЕННЫХ І АДВЕНТЫЎНЫХ ВІДАЎ РАСЛІН НА ТЭРЫТОРЫІ ЗАХОДНЯЙ ЧАСТКІ БЕЛАРУСКАГА ПАЛЕССЯ

Рэзюме

У артыкуле прыводзяцца новыя звесткі аб распаўсюджванні рэдкіх (*Salix starkeana* Willd., *Scheuchzeria palustris* L. і інш.) і ахоўваемых (*Arnica montana* L., *Polypodium vulgare* L. і інш.) абарыгенных, а таксама адвентыўных (*Bromus squarrosus* L., *Symphytum asperum* Lepechin і інш.) відах раслін на тэрыторыі заходняй часткі Беларускага Палесся. Некаторыя віды згадваюцца ўпершыню для флоры Беларусі (*Verbesina encelioides* (Cav.) Benth. et Hook. f. ex A. Gray) ці яе асобных рэгіёнаў (*Aruncus dioicus* (Walter) Fernald). Усяго згадваецца 146 месцазнаходжанняў для 92 відаў, што значна пашырае звесткі аб распаўсюджванні некаторых з іх, або дазваляе ацаніць сучасны стан раней вядомых папуляцый.

A. M. MIALIK

NEW LOCATIONS OF SOME RARE ABORIGENT AND ADVENTIVE PLANT SPECIES ON THE TERRITORY OF THE WESTERN PART OF THE BELARUSIAN POLESIE

Summary

The article contains new information on the distribution of rare (*Salix starkeana* Willd., *Scheuchzeria palustris* L., etc.) and protected (*Arnica montana* L., *Polypodium vulgare* L. etc.) native, as well as adventive (*Bromus squarrosus* L., *Symphytum asperum* Lepechin, etc.) species of plants in the western part of the Belarusian Polesie. Some species are listed for the first time for the flora of Belarus (*Verbesina encelioides* (Cav.) Benth., et Hook, f. ex A. Gray) or its individual regions (*Aruncus dioicus* (Walter) Fernald). In total, 146 locations for 92 species are mentioned in the article, which significantly expands information on the distribution of individual taxa, or allows assessing the current status of previously known populations.

Поступила в редакцию 24.09.2018 г.